

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов Олена – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонов Тетяна – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзіх Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364”(477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

НА ПОЧАТКУ НАУКОВОГО ШЛЯХУ
ПРОБЛЕМИ АГРАРНОГО, ЗЕМЕЛЬНОГО
ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

<i>Кушнір Олександр Олександрович,</i> ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	292
<i>Мурашева Катерина Віталіївна,</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ, ЩО ЗАЛИШИЛИСЯ У КОЛЕКТИВНІЙ ВЛАСНОСТІ.....	296
<i>Родрігес Лілія Фаб'янівна,</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРЕНДИ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	299

НА ПОЧАТКУ НАУКОВОГО ШЛЯХУ
ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО, НОТАРІАЛЬНОГО
ТА ВИКОНАВЧОГО ПРОЦЕСУ

<i>Куліченко Аліна Василівна</i> ВИЗНАННЯ ОСОБИ БЕЗВІСТІ ВІДСУТНЬОЮ ТА ОГОЛОШЕННЯ ПОМЕРЛОЮ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	303
<i>Левшина Єлизавета</i> РОЗГЛЯД СУДАМИ СПРАВ ПРО ОБМЕЖЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ У ВІДВІДУВАННІ ГРАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА УЧАСТІ В АЗАРТНИХ ІГРАХ.....	307
<i>Циник Анастасія Іванівна, Якимцов Владислав Русланович,</i> ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ НАРОДЖЕННЯ АБО СМЕРТІ ОСОБИ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	310
<i>Колесниченко Сергій Васильович,</i> ДО ПИТАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СФЕРІ БУДІВНИЦТВА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРІГ	313
<i>Кірсанов Олексій Володимирович</i> ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ МЕДИЧНІ КРЕДИТИ	316

Левшина Єлизавета

*студентка 4 курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., доцентка Іліопол І. М.

РОЗГЛЯД СУДАМИ СПРАВ ПРО ОБМЕЖЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ У ВІДВІДУВАННІ ГРАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА УЧАСТІ В АЗАРТНИХ ІГРАХ

У сучасному суспільстві проблема гральних залежностей та зловживання азартними іграм стає все більш актуальною. У зв'язку з цим суди часто змушені розглядати справи, пов'язані з обмеженням фізичних осіб у відвідуванні гральних закладів та участі в азартних іграх. Ця проблема стає особливо важливою через потенційні негативні наслідки, які можуть виникнути внаслідок азартних ігор, такі як фінансові проблеми, руйнування сімейних відносин, психологічні та фізичні проблеми здоров'я та інше.

З метою протидії цим проблемам, у судовому порядку вирішуються питання щодо обмеження доступу осіб до гральних закладів та заборони участі в азартних іграх. Однак, це підносить питання про баланс між захистом індивідуальної свободи та захистом від потенційних негативних наслідків азартних ігор. Чи має держава право обмежувати право людини на вільний вибір у розважальних заходах? Які критерії повинні визначати необхідність обмежень та їх обсяг? Які альтернативні методи існують для регулювання азартних ігор та попередження гральних залежностей?

13 серпня 2020 року став чинним Закон України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» від 14 липня 2020 року № 768-IX, який легалізував гральний бізнес в Україні. Це породило необхідність закріплення на законодавчому рівні та прийняття заходів для протидії ігровій залежності, одним з яких є обмеження фізичної особи в її доступі до гральних закладів та участі в азартних іграх. Таке обмеження впроваджується двома способами: 1) занесенням даних про особу до Реєстру осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів та/або участь в азартних іграх на вимогу самого гравця або членів його сім'ї першого ступеня споріднення; 2) за рішенням суду (частина 6 статті 16 Закону України від 14 липня 2020 року No 768-IX). Важливо зазначити, що справи

про встановлення заборони на доступ фізичній особі до гральних закладів та участь в азартних іграх розглядаються місцевим загальним судом за місцем проживання гравця в порядку окремого провадження відповідно до правил цивільного судочинства згідно з главою 2-1 розділу VI ЦПК України.

Варто наголосити, що в сучасний час особу, яка страждає від ігрової залежності, можна обмежити не лише у праві на відвідування гральних закладів та участь в азартних іграх, а також й у цивільній дієздатності. Згідно з частиною 2 статті 36 ЦК України [1, с. 5], частиною 1 статті 297 ЦПК України, зловживання особою азартними іграми, що призвело до її скрутного матеріального становища, стану скрути її сім'ї або інших осіб, яких вона згідно із законом зобов'язана утримувати, може бути підставою для обмеження цивільної дієздатності такої особи з призначенням їй піклувальника [2, с. 5].

Легалізація грального бізнесу в Україні зумовила потребу в контролі доступу окремих осіб до азартних ігор, щоб мінімізувати ризики ігрової залежності (лудоманії) та захистити сім'ї гравців від фінансових втрат. Одним із правових інструментів вирішення цієї проблеми є судовий розгляд справ щодо обмеження доступу фізичних осіб до гральних закладів та онлайн-ігор. Цей процес спрямований на захист гравців і їхніх родин, але супроводжується низкою проблем, які потребують удосконалення.

Однією з основних проблем є складність судового процесу та доведення ігрової залежності, адже судове обмеження потребує чітких доказів негативного впливу азартних ігор на матеріальне становище гравця або його сім'ї. Це може бути складним через відсутність загальних критеріїв оцінки рівня залежності та її впливу на родину. Існує також проблема правової неузгодженості та відсутності єдиної практики: часто виникають труднощі з трактуванням положень цивільного процесуального законодавства та Закону України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор», що може призводити до різних підходів судів до однакових випадків.

Низький рівень обізнаності населення про процедуру подачі заяв на обмеження доступу також ускладнює вирішення проблеми. Гравці або їхні близькі можуть не знати про можливість обмеження доступу чи про необхідні докази для подання заяви. Крім того, існує ризик зловживань з боку родичів: деякі члени сім'ї можуть ініціювати об-

меження з корисливих міркувань або через особисті конфлікти. Ще однією важливою проблемою є ризики для прав людини: обмеження доступу до азартних ігор зачіпає право особи на вільний вибір, тому рішення суду повинне ґрунтуватися на чітких доказах, аби не допустити надмірного втручання у приватне життя гравця [3, с. 5].

Є декілька можливих шляхів вирішення даних проблем:

1. Встановлення чітких критеріїв оцінки ігрової залежності. Це дозволить суддям мати об'єктивні підстави для прийняття рішень. Запровадження стандартів оцінки рівня залежності допоможе полегшити процес доказування для родичів гравця.

2. Удосконалення правової бази та створення єдиної судової практики. Важливо узгодити положення різних законодавчих актів і чіткіше визначити процедури обмеження доступу в ЦПК України. Розробка судових рекомендацій або інструкцій може допомогти уніфікувати підходи судів до таких справ.

3. Інформаційна кампанія та забезпечення доступу до правової допомоги. Інформування громадськості про можливість судового обмеження доступу до гральних закладів та процедуру подачі заяви є важливим кроком. Безкоштовні юридичні консультації для сімей гравців допоможуть підготувати необхідні документи та сприятимуть захисту прав як гравця, так і його родини.

4. Запровадження додаткових процедур для захисту прав гравця. Наприклад, можливість оскарження рішення про обмеження доступу або можливість відновлення доступу після проходження курсу лікування від залежності. Це дозволить уникнути необґрунтованих обмежень.

5. Запобігання зловживанням через додаткові вимоги до доказів.

Необхідно встановити перелік доказів, які підтверджують факт лудоманії, з метою запобігання необґрунтованим позовам від родичів, які можуть діяти у власних інтересах.

Таким чином, створення ефективної правової системи для розгляду справ про обмеження доступу до азартних ігор потребує як вдосконалення законодавства, так і системної роботи із суспільством для захисту прав усіх залучених сторін.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV : станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV : станом на 19 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (
3. Стоянова Т. А. Обмеження фізичної особи у відвідуванні гральних закладів та участі в азартних іграх судом на підставі лудоманії. Реформування цивільного процесуального права в умовах інтеграційних процесів в Україні : матер. Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конференції ім. Ю. С. Червоного, м. Одеса, 18 грудня 2020 р. Одеса : Фенікс, 2020. С. 54–56. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/14000>

Циник Анастасія Іванівна, Якимцов Владислав Русланович,

студенти 4 курсу

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., доцентка Іліопол І. М.

ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ НАРОДЖЕННЯ АБО СМЕРТІ ОСОБИ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Стаття 2 Конституції України наголошує на тому, що територія нашої Держави в межах існуючого кордону – цілісна та недоторкана, а отже окупація посягає в першу чергу на державний суверенітет незалежної держави.

Враховуючи те, що Російська Федерація вчиняла та продовжує своїми зусиллями цілеспрямовано скоювати злочини міжнародного масштабу стосовно України та Народу в цілому, виникає ціла низка проблем з боку застосування процесуальних норм.

Саме тому після початку повномасштабного вторгнення введення нових норм так само охопило навіть окреме провадження. Перш за все, до плавного розгляду особливих аспектів необхідно почати з поняття для того, щоб розуміти сенс цієї тематики.

Відповідно до пункту 7 частини 1 статті 1-1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасо-